

Årsmelding for Europa Nostra Norge 2019

SAMMENDRAG

- Sluttdokumentet til Det europeiske kulturminneåret 2018 Berlin Call for Action; «Cultural Heritage for the Future of Europa» er gjennom 2019 videreført og tilpasset ulike politiske dokumenter i EU, bla. EU-kommisjonens «European Framework for Action on Cultural Heritage» og Europarådets «EU Strategic Agenda 2019-2024».
- Fortidsminneforeningen som i 175 år har arbeidet tålmodig for bevaringen av den norske kulturarven, ble tildelt en Grand Prix i klasse 3, Særlig innsats, ved Den europeiske kulturminnekongressen i Paris i oktober 2019.
- To prosjekter fra Norge ble i juni 2019 nominert til programmet «Europas 7 mest utsatte kulturminner», Y-blokken og de to vikingskipene på Bygdøy. Styret i Europa Nostra Norge har særlig vært involvert i arbeidet med vikingskipene sammen med Forbundet Kysten. Begge prosjektene har hatt en meget høy medieprofil.
- Klima- og miljødepartementet har gjennom 2019 arbeidet med en ny kulturminnemelding. Styret i Europa Nostra Norge har avgitt sin høringsuttalelse og ser med forsiktig optimisme på meldingen som ventes fremlagt i første halvår 2020.
- Europa Nostra Norge fortsetter samarbeidet med de nordiske landene og Estland om et nytt felles prosjekt i forlengelsen av Det europeiske kulturminneåret 2018. Der vil man identifisere barn og unges opplevelse av å bo i et kulturminne, eller nær ved et større kulturminne. Dette prosjektet vil strekke seg mot 2021.

Europa Nostra Norge, Organisasjonsnr: 994.254.308 •Kontonr.
7026.05.35933

Postadr. Pb. 1221 Vika, 0110 Oslo

STYRETS ARBEID

Det har vært avholdt 4 styremøter i 2018, hvorav ett telefonstyremøte. I styret sitter Erik Schultz, formann, Axel Mykleby, nestleder, Grete Horntvedt, styremedlem, Lars Jacob Hvinden-Haug, styremedlem, Simen Bjørgen, styremedlem, Tore Friis-Olsen, varamedlem og Aslak Aslaksen, varamedlem. Styrets arbeid har i 2019 vært konsentrert rundt nomineringen av de to vikingskipene på Bygdøy (Osebergskipet og Gokstadskipet) til «Europas 7 mest utsatte kulturminner» i 2021.

Oppfølgingen av nominerte prosjekter til EUs kulturminnepriser/Europa Nostra Awards 2020 og diskusjoner knyttet til nye kandidater til pristildelingen i 2021 krever også tid i styret. Styret har avgitt en høringsuttalelse til den nye Kulturminnemeldingen som ventes offentliggjort i før påske.

Styrets arbeid med medlemsverving har bl.a. resultert i ett nytt medlem: Forbundet Kysten. Dette er en av Norges største kulturminneorganisasjoner. Den har hovedfokus på landets kystkultur. Styret ønsker dem hjertelig velkommen. Medlemmene fordeler seg som følger: 9 organisasjoner (NGO), 5 støttemedlemmer, 49 individuelle medlemmer.

ÅRSMØTET 2019

Årsmøtet ble avholdt 26. februar i Paviljongen tilknyttet Vikingskipsmuseet, hvor «Saving Oseberg» prosjektet holder til.

Årsmelding og regnskap med revisors rapport ble godkjent. Valgkomiteens forslag til styremedlemmer ble fulgt. Styremedlemmene Axel Mykleby, Erik Schultz og Lars Jacob Hvinden-Haug tok gjenvalg for to år.

Valgkomitéens medlemmer Erik Jondell (formann), Magdalena Eckersberg og Tore Edvard Bergaust var ikke på valg.

Foreningens revisor Stein Wessel-Aas, ble gjenvalgt for ett år.

I etterkant av årsmøtet orienterte konservator ved Kulturhistorisk Museum Susan Braovac om det pågående «Saving Oseberg», et internasjonalt prosjektet. Dette er et meget krevende og komplekst prosjekt noe som ble godt illustrert ved vår etterfølgende omvisning i restaureringsverkstedet. Der møtte vi forskere fra hele Europa!

Årsmøtet ble avsluttet med lett servering i de tilstøtende lokalene for de 25 medlemmene som deltok samt mange av forskerne i prosjektet.

MEDLEMSMØTER

Årets sensommertur 21. august fant sted i Enebakk hvor den gamle middelalderkirken ble besøkt, etterfulgt av en bred omvisning på Børter gård. Her har familien Christian Oppegaard samlet mer enn 30 antikvariske gårdshus. Meyers Palé, Norges flotteste privatbolig fra 1720-tallet, er nylig gjenreist av familien Oppegaard etter 100 års forfall i offentlig eie! Et imponerende prosjekt! Kulturlandskapet, bygningene og mottagelsen var overveldende for våre 40 deltakere.

NY KULTURMINNEMELDING I 2020

Regjeringen har under forberedelse en ny kulturminnemelding som ventelig blir lagt frem før sommerferien. Europa Nostra Norge sendte inn sin høringsuttalelse til Klima- og miljødepartementet på begynnelsen av året.

Den forrige Kulturminnemeldingen fra 2013 var tannløs uten vesentlig nye initiativ eller en tydelig styrking av kulturminnevernet.

Regionreformen med overføring av mye av Riksantikvarens ansvar til fylkeskommunene vil forhåpentligvis få en viktig plass i meldingen. Det er også håp om at kulturminner som en uforløst ressurs vil utløse nye initiativ i meldingen knyttet til verdiskapning. Dessverre forventes det ikke at regjeringen vil gi nye nasjonale måltall for kulturminnenes allmenntilstand. Til det har måltallene etablert i kulturminnemeldingen fra 2005, «Leve med kulturminner», blitt for belastende for regjeringen! Styret er forsiktig optimist til den nye meldingens innhold og styrkingen av arbeidet med vår kulturarv.

REGNSKAPET 2019 FOR EUROPA NOSTRA NORGE

Regnskapet er pr 31.12.19 gjort opp med et underskudd på kr 1.647. Da er det ikke tatt hensyn til kr 125.000 som Sparebankstiftelsen DNB har tildelt ENN som tilskudd til det pågående Nordisk/baltiske ungdomsprosjektet.

Egenkapitalen til Europa Nostra Norge er kr 16.629.

Regnskapet følger vedlagt.

REPRESENTASJON I EUROPA NOSTRAS ORGANER

Marianne Roald Ytterdal og Grete Horntvedt sitter i Europa Nostras råd.

Marianne Roald Ytterdal, er oppnevnt av Europa Nostra som medlem av juryen for «Helena Vaz da Silva European Award». Prisen ble i 2019 tildelt den italienske partikkelfysikeren Fabiola Gianotti, leder av forskningssenteret CERN i Sveits.

EUS KULTURMINNEPRISER/EUROPA NOSTRA AWARDS

I 2019 ble 149 prosjekter fra 34 land bedømt, en nedgang på 11 prosjekter fra året før.

Fra Norge ble det nominert 3 prosjekter: **Bergen Museum** i klasse 1; «Bevaring/restaurering», **Bevaringen av parken ved Norges Miljø og Biovitenskaplige Universitet i undervisningssammenheng** i klasse 1; «Bevaring/restaurering» og **Fortidsminneforeningen** i klasse 3; «Særlig innsats».

Fortidsminneforeningen ble tildelt EUs Grand Prix, forankret i foreningens 175 års innsats for å bevare og skape oppmerksomhet rundt den norske kulturminnearven.

Se for øvrig: www.europanostra.org/laureats2019

Det ble høsten 2019 bare nominert ett prosjekter fra Norge til De Europeiske Kulturminnepriser/Europa Nostras Priser 2020. En av Drøbaks klassiske bygninger fra slutten av 1700-tallet ble høsten 2015 utsatt for en alvorlig brann. Etter 3,5 år er «Telegrafan» ferdig restaurert og nominert i klasse 1, «Bevaring/restaurering». Igjen har styret fått erfare at det tar tid for eiere/forvaltere av gode prosjekter å få dokumentasjonen ferdig til de fastsatte tidsfrister.

Innenfor fristens utløp 1. oktober 2019 hadde Haag mottatt 118 nominasjoner fra 29 land.

Styret i ENN blir stadig gjort oppmerksom på gode prosjekter som vi ser nærmere på. Vi er imidlertid helt avhengige av å motta innspill fra andre for å nå bredt ut i vår søken etter gode kandidater.

Styret håpet å nominere et forskningsprosjekter fra Norge (klasse 2) høsten 2019. Det ble utsatt. Det har ikke tidligere vært nominert forskningsprosjekter fra Norge. Styret følger stadig to slike prosjekter, hvorav ett ventelig kan nomineres høsten 2020.

LOKALE PRISTILDELINGS-SEREMONIER

Blaafarveværket feiret sitt 50-årsjubileum i 2018 med et stort program gjennom sommerhalvåret. Den lokale markering av Tone Sinding Steinsviks tildeling av EUs Grand Prix 2018, ble derfor utsatt til den offisielle sesongåpningen av Blaafarveværket 11. mai 2019, i nærvær av ca. 400 gjester. Professor emeritus Irina Subotic, kunsthistoriker fra Serbia, og styremedlem i Europa Nostra, stod for pristildelingen.

Fortidsminneforeningen markerte sine 175 år gjennom hele 2019 med et bredt spekter av aktiviteter. 16 desember, foreningens stiftelsesdag, ble det arrangert et stort seminar i universitetets Gamle Festsal hvor bla. Graham Bell (UK), styremedlem i Europa Nostra holdt et meget godt foredrag over modernismen og bevaringen av denne type arkitektur i England. På det etterfølgende arrangementet i Frokostkjelleren stod Graham Bell for den lokale overrekkelsen av EUs Grand Pris 2019 til Fortidsminneforeningen.

DEN EUROPEISKE KULTURMINNEKONGRESSEN (SUMMIT) I PARIS, 28-31 OKTOBER 2019

Kongressen ble arrangert i samarbeid med den store franske kulturminneorganisasjonen Fondation du Patrimoine.

Også denne kongressen ble omtalt som en «Summit». En hel dag var viet innlegg og paneldiskusjoner knyttet opp mot de mange politiske dokumentene som ble vedtatt i EUs styrende organer etter Kulturminneåret 2018 og kongressen i Berlin. Her deltok representanter og politikere fra EUs styrende organer, og franske politikere og byråkrater med ansvar for kulturminnepolitikk. Kulturminnebevaring fortsetter å få større oppmerksomhet i Brussel og knyttes nå også opp mot ulike sider ved EUs miljø- og klimapolitikk.

Hvordan man best kan videreutvikle de europeiske kulturminnene som en strategisk ressurs i årene fremover er stadig et tilbakevendende tema!

Den store pristildelingsseremonien fant sted i det nyrestaurerte Théâtre du Châtel i nærvær av Presidenten i Europa Nostra, Plácido Domingo og EU-kommisær Tibor Navracsics. Styreleder Margrethe Stang mottok EUs Grand Prix på vegne av Fortidsminneforeningen under meget stor applaus. For anledningen var hele hovedadministrasjonen ved kontoret til Fortidsminneforeningen i Oslo til stede!

«EUROPAS SYV MEST UTSATTE KULTURMINNER»

Listen over de syv mest utsatte kulturminnene i Europa i 2020 blir offentliggjort i mars i år.

Det var to prosjekter nominert fra Norge innen fristens utløp 30. Juni 2019; Y-blokken som ble nominert av Fortidsminneforeningen og de to vikingskipene på Bygdøy som ble nominert av Forbundet Kysten. 6 juni oppfordret Forbundet Kysten og Europa Nostra Norge til opprop foran Vikingskipsmuseet. Dagen falt sammen med årets mest dramatiske uvær over Oslo, men likevel hadde 80 mennesker funnet veien til museet, der også direktør Håkon Glørstad på Kulturhistoriske museum var til stede.

I desember offentliggjorde Europa Nostra at Y-blokken var med videre på kort-listen. Med Regjeringens bevilgning på kr 35 mill. til forprosjektering av Vikingskipsmuseet i Statsbudsjettet for 2020 var det ikke uventet at de to vikingskipene ikke ble med videre på kort-listen.

Begge nominasjonene har fått mye oppmerksomhet. Graham Bell (UK), som nevnt over, er styremedlem i Europa Nostra og sitter i The Advisory Panel til «Europas syv mest utsatte kulturminner», deltok i en demonstrasjon for bevaringen av Y-blokken i regi av Fortidsminneforeningen 16. desember, foreningens stiftelsesdag. Se Europa Nostras hjemmeside: www.europanostra.org/7-mostendangered

"CULTURAL HERITAGE COUNTS FOR EUROPE"

Rapporten som er oversatt til 12 språk blir stadig referert til blant politikere og kulturminne-organisasjoner rundt i Europa og i Norge. Den ble et viktig underlag for EU-kommisjonens beslutning om å feire Det europeisk kulturminneåret 2018. Se sammendraget: <http://www.europanostra.no/kulturarvenerverdifullforeuropa/> eller hele rapporten på: www.encatc.org/culturalheritagecountsforeurope.

VIDEREFØRINGEN AV DET EUROPEISKE KULTURMINNEÅRET 2018

Som vårt bidrag til Det europeiske kulturminneåret gjennomførte de nordiske landene og Estland i 2018 en boklansering som presenterte representative prosjekter fra Norden og hele Baltikum som gjennom årene hadde vunnet den Europeiske Kulturminnepris/Europa Nostra Award. Man er nå i gang med fase 2 av prosjektet. Det er rettet mot barns og ungdoms opplevelser ved å bo i eller i nærheten av ett kulturminne, fortrinnsvis et som har vunnet en europeiske kulturminnepris/Europa Nostra Award. Man ønsker å finne ut hvordan det påvirker

deres holdninger til kulturminner og kulturlandskap. Denne delen av prosjektet vil strekke seg inn i 2020/21. Den norske delen av prosjektet er fullfinansiert gjennom støtte fra Sparebankstiftelsen DNB.

NORDISK/BALTISK FORUM

Dette uformelle organet har vist liten aktivitet i 2019. Ungdomsprosjektet som beskrevet over er enda under forberedelse. ENN har lagt mye arbeid i prosjektet, men oppfølgingen fra de andre landene har ikke vært tilfredsstillende. ENN følger opp den videre planlegging.

MEDIEDEKNING

I juni ble Y-blokken og Vikingskipene på Bygdøy nominert til «Europas 7 mest utsatte kulturminner» 2020. Programmet er et samarbeid mellom Europa Nostra og European Investment Bank Institute. Det har gitt mye pressedeckning i 2019. Begge prosjektene har engasjert bredt så vel i nasjonale som lokale medier. Tildelingen av EUs Grand Prix til Fortidsminneforeningen har også fått god oppmerksomhet. Styret må si seg fornøyd med den økende oppmerksomheten omkring Europa Nostras arbeid for bevaringen av den europeiske kulturarven.

KULTURMINNEKONGRESSEN 2020 LEGGES TIL BRUSSEL

Med tanke på at man har fått en ny Kommisjon i Brüssel og et nyvalgt EU-Parlament, besluttet styret i Europa Nostra i fjor høst å legge årets kongress til Brüssel. Dette gjøres for bedre å kunne holde trykket opp mot EUs styrende organer. Nærmere detaljer er ikke kjent.

Oslo, 29. Januar 2020

Styret i Europa Nostra Norge

Erik Schultz (styreleder)
sign

Axel Mykleby (nestleder)
sign

Grete Horntvedt
sign

Simen Bjørgen
sign

Lars Jacob Hvinden-Haug
sign